

Sarvarbek QUZIYEV,
Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi
E-mail: sarvarkuziev1988@gmail.com

Pedagogika fanlari doktori, dotsent T.Islomov taqrizi asosida

USE OF COMPUTER TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH FOR TOURISM

Annotation

Nowadays, computer technologies are developing rapidly and the scope of its application is covering all fields. English for tourism requires students' practical ability. In the traditional teaching system, the learning efficiency of students is not ideal. For this reason, more and more teachers began to incorporate computer technology into their teaching work to improve the quality and efficiency of teaching. Therefore, this paper introduces the characteristics of computer-assisted teaching, analyzes the application of computer technology in teaching English for tourism, and examines two specific aspects of the application of computer technology in teaching English in tourism: the establishment of a computer index system of tourism in the hope of providing a relevant reference for teaching English in tourism in colleges and universities, the rational application of English vocational education mode and computer translator software.

Key words: Computer technologies, virtuality, interactivity, web pages, electronic textbooks.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ ТУРИЗМА

Аннотация

В настоящее время компьютерные технологии стремительно развиваются и сфера их применения охватывает все сферы. Английский для туризма требует от студентов практических способностей. В традиционной системе обучения эффективность обучения учащихся не идеальна. По этой причине все больше и больше учителей начали использовать компьютерные технологии в своей педагогической работе для повышения качества и эффективности преподавания. Таким образом, в этой статье представлены характеристики компьютерного обучения, анализируется применение компьютерных технологий при преподавании английского языка в туризме и исследуются два конкретных аспекта применения компьютерных технологий при преподавании английского языка в туризме: создание системы компьютерных индексов туризма в надежде предоставить соответствующие рекомендации по преподаванию английского языка в сфере туризма в колледжах и университетах, рациональному применению режима английского профессионального образования и программного обеспечения компьютерного переводчика.

Ключевые слова: Компьютерные технологии, виртуальность, интерактивность, веб-страницы, электронные учебники.

TURIZM UCHUN INGLIZ TILINI O'QITISHDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Annotatsiya

Hozirgi zamonda kompyuter texnologiyalari jadal suratda rivojlanmoqda hamda uni qo'llash doirasi barcha sohalarni o'z ichiga qamrab bormoqda. Turizm uchun ingliz tili talabalarning amaliy qobiliyatini talab qiladi. An'anaviy o'qitish tizimida talabalarning o'rganish samaradorligi ideal darajada emas. Shu sababli, o'qitish sifati va samaradorligini oshirish uchun kompyuter texnologiyalarini o'qitish ishlariga tobora ko'proq o'qituvchilar kirita boshladilar. Shu sababli, ushbu maqola kompyuter yordamida o'qitish xususiyatlari bilan tanishtiradi, turizm uchun ingliz tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalarini qo'llashni tahlil qiladi va turizmga ingliz tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalarini qo'llanilishining o'ziga xos ikki jihatini ko'rib chiqadi: turizmning kompyuter indeksi tizimini yaratish ingliz tili kasbiy ta'limi rejimi va kompyuter tarjimoni dasturiy ta'minotini oqilona qo'llash, kollej va universitetlarda turizm bo'yicha ingliz tilini o'qitish uchun tegishli ma'lumotnomani taqdim etish umidida.

Kalit so'zlar: Kompyuter texnologiyalari, virtuallik, interaktivlik, websahifalar, electron darsliklar.

Kirish. Turizm uchun ingliz tili ilg'or amaliy iste'dodlarni rivojlantirishga va talabalarning chet tiliga oid ingliz tilidagi kommunikativ qobiliyatini yaxshilashga qaratilgan. Biroq, ko'pgina o'qituvchilar hanuzgacha an'anaviy o'qitish usulidan, ya'ni bir tomonlama o'quvchilarga tegishli bilimlarni singdirishdan foydalanadilar, bu esa o'quvchilarning o'qishga bo'lgan ishtiyoqining pasayishiga va sinfda o'qitish samaradorligining pastligiga olib keladi[1]. Shu sababli, o'qituvchilar sinfda o'qitish samaradorligini va o'quvchilarning o'rganish ishtiyoqi va qiziqishini oshirish uchun yangi kompyuter texnologiyalarini faol ravishda joriy etishlari kerak. Kompyuter texnologiyalarini turizmga qanday joriy etish Ingliz tilini o'qitish ham ko'plab o'qituvchilarning diqqat markazida bo'ladi.

Kompyuter texnologiyalari yordamida o'qitishning xususiyatlari

1 Interaktivlik

An'anaviy o'qitishda o'qituvchilar odatda o'qitish ma'lumotlarini bir tomonlama chiqarish uchun slaydlar va boshqa vositalardan foydalanadilar va o'qituvchilarning sinfdagi darslari odatda belgilangan jarayonga muvofiq amalga oshiriladi. Turli media texnologiyalarni qo'llash asosan chiziqli bo'lib, samarali

o'zgarishlar va ierarxiya hissi yo'q. Kompyuterlar juda kuchli ikki tomonlama interaktiv funksiyalarni amalga oshirishi mumkin va bu o'zaro ta'sirlar inson va kompyuter o'rtasidagi aloqa va dialogni amalga oshirishi mumkin va shu bilan birga kompyuter aloqa tarmog'i orqali odamlar o'rtasidagi aloqani amalga oshirishi mumkin. O'quv faoliyatida o'quvchilar o'zlarining shaxsiy ta'lim asoslari va o'rganish ishtiyoqiga ko'ra o'quv mazmunini mustaqil ravishda tanlashlari va o'zlarining shaxsiy darajasiga mos keladigan amaliy faoliyatni amalga oshirishlari mumkin [2]. Faqat bugina emas, kompyuter yordamida o'qitish o'qituvchilarga o'z vaqtida fikr-mulohazalarni taqdim etishi va ko'plab talabalarning savollariga mos ravishda javob berishi mumkin. O'qituvchilar o'qitishning mulohazalari ma'lumotlariga ko'ra keyingi o'qitish mazmuni va usullarini tasdiqlashlari va hatto turli darajadagi va darajadagi talabalar uchun shaxsiylashtirilgan o'qitishni amalga oshirishlari mumkin.

2 Yuqori samaradorlik

Yuqori samaradorlik o'qitish jarayonini baholashning asosiy mezonlaridan biri bo'lib, zamonaviy OAVdan an'anaviy OAV o'rtasidagi asosiy farq hamdir. An'anaviy o'qitishda o'qituvchilar odatda doska yozish, tajribalar, savollar va boshqa

o'qitish usullaridan foydalanadilar. Har bir vositani tayyorlash va almashtirish vaqti o'qitish jarayonining ixchamligiga xalaqit beradi, bu esa o'qitish ma'lumotlarining cheklanishiga olib keladi[3]. Kompyuter multimediyasidan foydalangan holda, turli xil ommaviy axborot vositalari to'g'ridan-to'g'ri o'quv dasturiga yozilishi mumkin, ular sinfda bir zumda va tez ko'rsatilishi mumkin. Bu protsessual operatsiyani va o'qitishni avtomatlashtirishni aks ettiradi, bu esa turli xil ommaviy axborot vositalarining samaradorligini yanada to'liq o'ynashga imkon beradi, ortiqcha ma'lumotlar va ma'lumotlarning oldini oladi va sinfning sig'imi va zichligini oshiradi. Ba'zi olimlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy ommaviy axborot vositalarining oddiy kombinatsiyasi bilan solishtirganda kompyuterlarning yuqori darajada integratsiyalangan multimedia funksiyalaridan foydalangan holda samaradorlikni taxminan 30% dan 50% gacha oshirish mumkin.

3 Virtuallik

Kompyuter haqiqiy vaziyatni to'g'ridan-to'g'ri simulyatsiya qila oladigan ajoyib virtual funktsiyaga ega. Kompyuter orqali o'qituvchilar va talabalar vaqt va makon chegarasidan o'tib, narsalarning statik va harakatlanuvchi holatini o'zgartirishi va mikroni makroga, statikni dinamikga va mavhumni intuitivga aylantirishi mumkin. Ushbu intuitiv va yangi ifoda darajasini an'anaviy o'qitish usullari bilan taqqoslab bo'lmaydi.

4 Multimedia

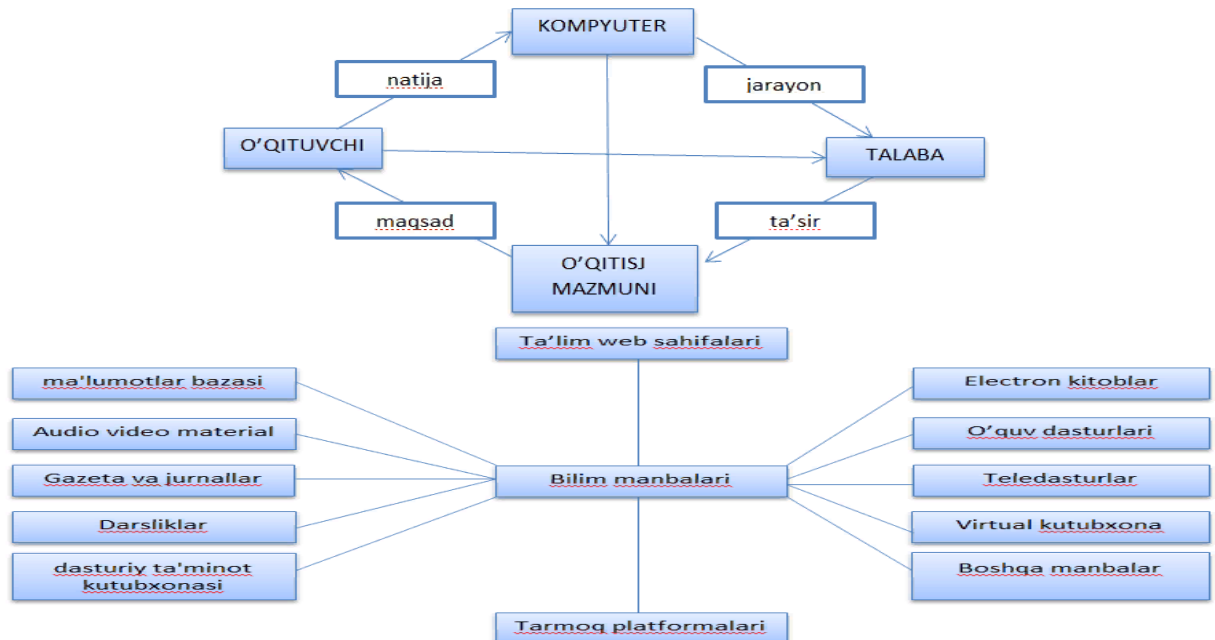
Kompyuter so'zlar, rasmlar, audio va videolar kabi turli xil multimedia materiallarini samarali to'plashi mumkin, bu o'qituvchilarning an'anaviy til ifodasiga ishonishini va og'zaki muhokamaning birligini o'zgartiradi, o'quvchilarning o'qitish mazmuniga bo'lgan ishtiyoqini samarali oshiradi, o'qituvchilarning o'qitish usullarini boyitadi va o'quvchilarning tasavvuriga va ijodiga to'liq motivatsiya beradi.

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalarining nazariy tahlili.

1. Konstruktivizm nazariy bilimlari

Konstruktivizm kognitiv ta'lim nazariyasining asosiy tarkibiy qismiga ishora qiladi. Ushbu nazariya shuni ko'rsatadiki,

2- rasm

Turizm uchun ingliz tilini o'qitishda kompyuter texnologiyasini qo'llanish rejimi 1 Iste'dodlarni tayyorlash rejimining hisoblash indeks tizimini yaratish

O'qituvchilar kompyuter texnologiyalaridan nafaqat kasbiy ta'lim xususiyatlarini aks ettiradigan, balki sanoatdagi iste'dodlarning ehtiyojlarini qondira oladigan iste'dodlarni tayyorlashni baholash tizimini yaratish uchun foydalanishlari mumkin, bu esa kollejlarda turizmni rivojlantirish va ingliz tili yo'nalishini rivojlantirish uchun ijobiy ahamiyatga ega.

o'rganish ma'lum bir ijtimoiy va madaniy muhitda o'quvchilarning bevosita o'qituvchi tomonidan emas, balki boshqalarning yordamiga tayanishi, tegishli o'quv materiallarini qo'llashi va bilimlarni ma'no qurish orqali olish jarayonidir. Shu sababli, turistik ingliz tilini o'rganishni o'quvchilarning turistik ingliz tili haqida o'z tushunchalarini shakllantirishlari deb tushunish mumkin. Talabalar o'qituvchilik amaliyotining asosiy qismiga kiradilar va shu bilan birga ular passiv qabul qiluvchilar yoki tashqi stimol ostida singdirilganlar emas, balki yangi bilimlarni o'zlashtirishning asosiy quruvchilari hisoblanadilar. O'qituvchilar o'quv amaliyotining tashkilotchisiga tegishli bo'lib, ular semantikaning bevosita qo'zg'atuvchisi emas, balki semantik o'rnatishning tashqi yordamchilardir [4]. Shunday ekan, konstruktivizm nazariyasining o'zagi shundan iboratki, o'quvchilar o'qitishning predmeti va o'zagi bo'lib, ular o'z bilim tizimini qurishlari zarur. O'qituvchilar kompyuter texnologiyalari kabi turli xil resurslardan maksimal darajada foydalanishlari, o'quvchilarning o'rganish mustaqilligini rag'batlantirishlari va talabalarga o'zlarining bilim tizimini yaratishga yordam berishlari kerak.

2 Ilovalar tizimi

onstruktivizm nazariyasiga asoslanib, turizm bo'yicha ingliz tili o'qituvchilari sinfda o'qitishni amalga oshirish uchun kompyuter texnologiyalaridan 1-rasmda ko'rsatilgandek foydalanadilar(1-rasm).

Ushbu tizim orqali biz talabalar o'quv amaliyotining asosiy qismi, shuningdek, passiv qabul qiluvchilar va tashqi muhit tomonidan rag'batlantirilgan bilimlarni tushunish va o'zlashtirishning faol quruvchilari ekanligini ko'rishimiz mumkin. O'qituvchilar yo'naltiruvchilar emas, balki semantik qurilishning tashqi yordamchilariga tegishli bo'lgan o'quv amaliyotining tashkilotchilardir [5]. Bilim manbalariga kelsak, o'qituvchilar turizm bo'yicha ingliz tilini o'rgatish uchun kompyuter texnologiyalaridan foydalanadilar. Bilim manbalari doirasi juda keng, jumladan, nafaqat darsliklardagi bilimlar, balki o'qitish mazmunini boyitish uchun ko'proq bilim olishning boshqa kanallari ham mavjud. Quyidagi rasmda ko'rsatilganidek:

Xitoyda turizm bo'yicha ingliz mutaxassisliklarini tayyorlashning hozirgi usuli - bu nazariy o'qitish, amaliy o'qitish va islohot va innovatsiyalar orqali keng qamrovli savodxonlik o'rgatish bilan qo'llab-quvvatlanadigan yangi o'quv rejimi bo'lib, asl ta'lim rejimini nazariy o'qitish bilan almashtiradi va barcha- infiltratsiya va integratsiya orqali iste'dodlarni dumaloq rivojlantirish. Xususan, u quyidagi ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi:

Birinchiidan, asosiy sifat. Unda siyosiy sifat, kasbiy odob-axloq va sog'lom fizika kabilar o'rin olgan bo'lib, o'quvchilarda vatanparvarlik va mas'uliyat hissi, dunyoqarashi to'g'ri va ilmiyligi, hayotga va qadriyatlarga qarashi, kasbiy odob-axloqi shakllanganmi, jismonan bor yoki yo'qligini baholashga qaratilgan. va ruhiy jihatdan sog'lom va o'zini o'zi boshqarish qobiliyatiga ega.

Ikkinchiidan, asosiy ko'nikmalar. U asosiy til ifodasi, yozish qobiliyatlari, kompyuter qobiliyatlari va jamoatchilik bilan aloqalarni muvofiqlashtirish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi. Bu talabalarning tilni ifodalash qobiliyatlari va ilmiy tadqiqot qobiliyatini qo'llashini baholashi, asosiy kompyuter bilimlari va ofis dasturlarini qo'llashni tushunishi va ajoyib jamoaviy ruh va yozish qobiliyatiga ega bo'lishi mumkin. Kompyuter texnologiyalari, elektron aloqa texnologiyalari va boshqa asosiy texnologiyalarni qo'llash sayyohlik ingliz iste'dodlari uchun zarur mahoratga aylandi.

Uchinchiidan, ingliz tilini bilish. U ingliz tilining asosiy qobiliyatini va amaliy ingliz tilini o'z ichiga oladi, bu talabalarning ingliz tilini tinglab tushunish, ifodalash va o'qish qobiliyatini yaxshilaydi, shu bilan talabalarning kundalik ishlarini bajarishi uchun tarjima qobiliyati va hamkorlik qobiliyatini ta'minlaydi.

To'rtinchiidan, turizm va menejment imkoniyatlari, jumladan, ekskursiya gidlar xizmati ko'rsatish imkoniyatlari, mehmonxona xizmatlari ko'rsatish imkoniyatlari va turizm marketingi imkoniyatlari.

O'qituvchilar yuqoridagi yo'llar bilan turizm ingliz mutaxassisliklari uchun iste'dodlarni o'qitish rejimining indeks tizimini yaratishi, o'qitish ishining yo'nalishini aniq belgilashi va sinfda o'qitish samaradorligini oshirish va talabalarni qondirishga imkon berish uchun talabalarning qobiliyatlarini har tomonlama ongli ravishda rivojlantirishi mumkin. Nafaqat bu indeksli baholash tizimi orqali o'qituvchilar o'quvchilarning hozirgi ta'lim holatidan, shu jumladan, o'quvchilarning joriy ta'limining zaif bo'g'inlaridan xabardor bo'lishlari va o'qituvchilarning ta'lim samaradorligini oshirishlari, shu bilan birga sinfda o'qitishning umumiy samaradorligini oshirishlari mumkin.

2. Turizmda kompyuter yordamida tarjimani qo'llash ingliz tiliga tarjima

O'qituvchilar talabalarga turistik ingliz tilini tarjima qilish ko'nikmalarini o'rgatishda kompyuter yordamida tarjimani joriy etishlari va talabalarni undan foydalanishga yo'naltirish orqali shaxsiy ingliz tili qobiliyatini doimiy ravishda yaxshilashlari mumkin. Misol tariqasida SDL Trados CAT texnologiyasini oladigan bo'lsak, uning turizm qo'llanilishini ingliz tiliga tarjima qilish asosan quyidagi uch qismga bo'linishi mumkin:

Birinchiidan, tarjima xotirasi ma'lumotlar bazasi va terminlar ma'lumotlar bazasini yaratish. Xotira ma'lumotlar bazasida moslashish korpusi asosan ushbu turistik resurs bilan bog'liq. Hozirgi vaqtda Xitoyda korpus manbalari asosan manzarali joylarni tanishtirish, turistik broshyuralar, turizm xizmati bo'limlari va boshqa materiallardir. Talabalar resurslarni to'plaganidan so'ng, mavjud korpusga mos keladi va ma'lumotlar bazasini quradi va ma'lumotlarni xotira bazasiga qo'yadi. Turli matnlarda bir xil so'zlarni hosil qilish ehtimoli past, lekin katta hajmdagi turizm matnlarida, ayniqsa texnik matnlarda jummalarning takrorlanish darajasi yuqori. Tarjima dasturi yordamida dastur avtomatik ravishda jummalarni saqlashi va korpusni to'plashi mumkin. Talabalar lug'at va xotirani muntazam tekshirganda yoki tarjima uchun dasturiy ta'minotdan foydalangan holda boy lug'at to'plashlari mumkin, bu esa talabalarning bilim zahirasini oshirishda ijobiy ahamiyatga ega.

Ikkinchiidan, tarjimaning aniqligini oshirish. Kundalik tarjima jarayonida talabalar muqarrar ravishda ko'plab matn terish xatolari yoki formatda xatolarga yo'l qo'yishadi. Trados tarjima mazmunini tuzatish uchun imloni tekshirish vositalaridan foydalanishi mumkin. CAT dasturi sifatida Trados tarjimaning samaradorligi va sifatini samarali kafolatlay oladi. Trados rasmiy veb-saytning statistik ma'lumotlariga ko'ra, Trados dasturiy ta'minoti qabul qilingandan so'ng tarjima samaradorligi taxminan 30% dan 80% gacha yaxshilanadi, bu esa talabalar uchun o'rganishni osonlashtiradi va qiziqarli qiladi.

Uchinchiidan, tarjima va korrektorliya. Tarjimadan so'ng talabalar til va formatdagi xatolarga yo'l qo'yimaslik uchun tarjima qilingan tarkibni ham tekshirishlari kerak. Kompyuter yordamidagi tizimlar ko'pincha sifatni nazorat qilish funksiyasiga ega bo'lib, bu talabalarga matndagi til xatolarini, kamchiliklarni va terminologik xatolarni tekshirish va tuzatishga yordam beradi, bu esa talabalarga o'z vaqtida va keskin tuzatishlar kiritishga yordam beradi. Tarjima dasturlari yordamida talabalar turistik ingliz tilining atama va iboralarini to'liqroq tushunishadi, bu esa o'quvchilarning tilni ifodalash qobiliyatini oshirishda ijobiy ahamiyatga ega.

Xulosa. Sayyohlik fanidan ingliz tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalarini qo'llash o'qituvchilarning o'qitish uslublarini samarali boyitdi, sayyohlik ingliz tilini o'qitishni maqsadliroq qildi va umumiy o'qitish samaradorligini oshirdi.

ADABIYOTLAR

- Leng Ning., "Application and Practice of Multimedia Computer-assisted Language Learning in College English Intensive Reading Teaching," *Journal of Hebei Tourism Vocational College*, 24 (2), 72 -74 (2019).
- Li Xiaoxu., "Multi-modal Discourse Research on Network Teaching Platform — Taking English Film and Television Appreciation as an Example," *Journal Of Guangdong Communication Polytechnic*, 18 (4), 69 -72 (2019)
- Li Xiaoxu., "Design and Application of Multimodal in English Network Teaching Platform — Taking "British and American Film Appreciation" course as an example," *Journal Of Wuhan Technical College of Communications*, 21 (3), 80 -84 (2019).
- Zhang Meng., "Integration and Innovation: A Study on the Multimedia Teaching Reform of "Speaking after Listening"—Taking English Major of Tourism and Culture College of Yunnan University as an example," *Journal of Sichuan College of Education*, 35 (10), 65 -70 (2019).
- Wu Ping, Lei Ruoxin., "Cultivation of Hotel Professional English Ability under the Background of "internet plus" —Construction of "Multimodal-Multimedia-MultiEnvironment" Teaching Mode," *Journal of Chaohu University*, 21 (2), 139 -144 (2019).
- Sang qing., "Research on the Reform of "Housekeeper-style" Tourism English Course Content in Higher Vocational Colleges—Taking Suzhou College of Information Technology as an Example," *China Journal of Multimedia& Network Teaching (Electronic Edition)*, (2), 61 -62 (2020).